

zestiende jaargang

juli 1964

De Nijdamstra
Zie 3 als voor
IV

DE NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

~~45~~ 50

GEWONE SITUATIE EN GRENS-SITUATIE.

Er is m.i. een groot verschil tussen gewone en grens situaties. Wij mensen komen allen wel eens in een situatie te verkeren, die ons diep schokt, maar die toch niet gerekend kan worden bij een grens-situatie.

Gewone situaties, zijn de telkens weer terug kerende situaties van elke dag.

Het kan zijn een prettige en minder prettige situatie, waarin wij betrokken worden.

Een gewone situatie is wat wij beleven, soms erg plotse-ling, in ons gezin, op school, op kantoor of in de fabriek. Mag ik eens een paar noemen?

Wat een meisje kan zijn voor een jongen; een jongen voor het meisje.

Later in het huwelijk, de kinderen, positie, een woning, een auto. Dit zijn de steeds weer terugkerende situaties. Maar geheel anders is het gesteld met de grens-situaties.

In een grens-situatie zien wij geen uitweg meer. Wij zijn vast gelopen. Plotseling staat de ziekenauto voor de deur, de dokter ziet bedenkelijk. In het ziekenhuis staren de witte muren van de operatie-zaal je aan.

De dokter en de zusters zijn zakelijk stil.

Wat baat U thans het vooruitzicht op een woning, een auto, Uw liefde voor het meisje.

Plotseling zijn we in een grens-situatie geraakt. Alle dingen vallen weg, alleen dat ene blijft dat wij niet kunnen ontlopen. Wij zien geen uitweg meer.

Ik heb eens iemand gesproken die een dergelijke situatie ten volle moest ondergaan. Het is als een nachtmerrie, zo zei hij, maar om een nachtmerrie kunnen we later nog eens lachen, maar bij het ondergaan van een grens-situatie sterft de lach op onze lippen.

Een nachtmerrie is nog in tekening te brengen, zoals mijn neefje dat dezer dagen moest doen, maar een grens-situatie is niet te benaderen, omdat de grens van het innerlijk geraakt wordt.

Bij een familiebezoek liet een neefje van ons, een door hem gemaakte tekening zien, die een nachtmerrie moest voorstellen. Hij wilde graag de lessen gaan volgen aan de teken-academie en om toegelaten te worden, moest hij

zijn kunst-zin tonen door het tekenen van een nachtmerrie. Zo goed ik het kon beoordelen een tien voor het tekenen en de daarin gelegde fantasie. Maar wat zag het een en ander er angstig uit. Gebonden, en toch vooruit willen, móéten. Het is om er opnieuw een nachtmerrie van te krijgen. Misschien hebt U in een droom die ervaring ook wel eens gehad, als U plotseling bemerkt, dat U vast zit. Badend in Uw zweet en met een luide gil werd U dan wakker.

Achteraf is dat vermakelijk, maar de werkelijkheid is minder leuk. Het is alsof men in een net verstrikt is. Immers vele mensen raken verward in de netten, die voor hen worden uitgezet. Men wordt lekker gemaakt met allerlei schone voorspiegelingen, maar raken erin verstrikt en kennis maken met de werkelijkheid, dan zijn we gekomen in een grens-situatie. Ja zeker, worstelen om los te komen, maar dat worstelen brengt diepe wonden met zich mee. En bedenk dit, dat een net bestaat uit vele draden, zodat U bent ingekapseld voor U het weet. Het is maar te hopen dat een vis niet al te veel gedachten heeft, wanneer hij vast komt te zitten in de mazen van het net. Zijn instinct zal hem waarschuwen, maar het is te laat. Al zijn worstelen om los te komen brengt diepe wonden met zich mee, en geen verlossing. Geraken we in een net dat voor ons gespannen is, dan kunnen we nog worstelen maar in een grens-situatie wordt U gebracht. Daar is geen ontkomen aan.

De voorzitter.

.....

WIE WEEET ER NOG IETS MEER VAN?

Men is met de fundering van de nieuwe provinciale bibliotheek begonnen. Voordat het gebouw in gebruik kan worden genomen en alle gemeentelijke archieven hierin ondergebracht zijn, zijn beslist nog heel veel jaren gemoeid, zodat Uw medewerking werd ingeroepen om de nodige gegevens te verkrijgen.

Ons plan is dus om in de Nijdamstra Tynge enkele genealogische gegevens te plaatsen, welke mogelijke aanvulling behoeven. Dank zij de van U ontvangen invulstaten, waarvoor een woord van dank hier zeker op zijn plaats

is, zijn wij in staat al heel wat gegevens te reprodu-
ceren en willen wij beginnen met de timmerman-aannemer:

JELLE DIEDSES NIJDAM.

zoon van Sieds Jelles Nijdam en Trijntje Lammerts Hof-
stra, (zie pag. 347, Nijdamstra-Boek, deel IV)

Hij werd 26 juni 1830 te Franeker geboren, overleed al-
daar 24 januari 1876; huwde 26 maart 1854 te Franeker
met Maria Heijer, geboren te Leeuwarden op 10 maart
1833, dochter van Jacob Lubach en Wilhelmina Heijer!!
Zij overleed 28 december 1904 te Franeker aan kanker
in de borst, verwondt door een breipen. Wegens valse
schaamte te laat medicinaal behandeld.

KINDEREN:

Trijntje, geboren 9 januari 1855 te Franeker, overleden
17 februari 1914 te Lollum, was gehuwd met
Ds. Feddo Taco Salverda. Uit dit huwelijk vier
jongens, t.w. Taco, Jelle, Jan en Jacob.

Wilhelmina Frederica.

geboren 14 maart 1856 te Franeker.
Overleden 29 maart 1861 te Franeker.

Jitske geboren 7 maart 1858 te Franeker, overleden
12 april 1926 te Grand Rapids.
trouwde I. Marten Smits.
II. Barend de Vries.
III. Peter Brouwer.

Johanna Francina.

geboren 7 maart 1858 te Franeker (tweeling-
zuster van Jitske) overleden te Grand Rapids.
Gehuwd geweest met Anthoon Bouma.

Sijds geboren 3 mei 1860 te Franeker, overleden 21
augustus 1916 te Arnhem, was gehuwd met Maria
Koel.

Wilhelmina Frederica

geboren 21 november 1861 te Franeker, overle-
den aldaar 12 augustus 1863.

53
-49-

Johannes, geboren 21 september 1863 te Franeker, overleden
aldaar 4 mei 1864.

Johannes geboren 13 maart 1865 te Franeker, overleden
te Leeuwarden 17 juni 1942, vrijgezel.

Wilhelmina Frederica.

geboren 7 oktober 1866 te Franeker, over-
leden te Almelo 21 juli 1934, trouwde 9
mei 1888 te Franeker met Rintje Bekma,
geboren te Wommels op 17 april 1865, over-
leden te Almelo 7 oktober 1930, Uit dit
huwelijk twee kinderen, t.w.

Johanna, geboren 27 februari 1889 te Meppel
overleden 19 juni 1899 aldaar, en

Maria Bekma, geboren 19 augustus 1891 te
Meppel, gepens. lerares M.O.
Lichamelijke Opvoeding te Almelo.
(Hofkampstraat 101).

Antje geboren 26 juli 1868 te Franeker, overleden
25 april 1945 Onderdendam.
trouwde I Roelof Wijbrandus en
II met haar zwager Ds. Feddo Taco
Salverda.

Grietje geboren 7 maart 1870 te Franeker, overleden
3 januari 1942 te Leeuwarden, huwde 12 ju-
ni 1892 te Franeker met Albertus van der
Schoot, geboren te Harlingen 16 maart
1868 overleden te Leeuwarden 8 december
1961. Uit dit huwelijk vier kinderen t.w.
Jelle, geboren 28 mei 1894 te Harlingen.
Jantje, geboren 6 april 1896 te Harlingen.
Maria Wilhelmina, geboren 31 januari 1899
te Harlingen, overleden
aldaar 22 maart 1900.

Cornelis, geboren 18 maart 1903 te Harlin-
gen, gepensionneerd (Leeuwarder-
weg 63 te Sneek) en penningmeester
van onze Stichting.

Jacob geboren 4 oktober 1871 te Franeker, over-
leden aldaar 16 februari 1915, was gehuwd
met Aukje Jager.

54
~~50~~

Jelle, geboren 7 februari 1873 te Franeker, overleden aldaar 26 oktober 1875.

Maria geboren 13 juli 1874 te Franeker, overleden 8 oktober 1952 te 's-Gravenhage, trouwde 14 juli 1900 met Willem Walraven Bach, geboren te 's-Gravenhage 11 februari 1868 en overleden aldaar 11 juni 1941, één dochter t.w. Martina Petronella, geboren 11 december 1903 te 's-Gravenhage, lerares M.O. Pedagogie te den Haag. (Hulshorotstraat 295)

Als de familieleden, die hierbij belang hebben het ontbrekende zo mogelijk vergezeld met amusante korte verhaaltjes van deze of gene, willen berichten aan ondergetekende, dan zal het vijfde deel van ons familieboek alle vorige delen ver overtreffen.
Met belangstelling zie ik Uw commentaar tegemoet.

C.van der Schoot Azn.
Leeuwarderweg 63
S N E E K.

Penningmeester's problemen.

Laat ik beginnen U vriendelijk te vragen dit even te lezen en ook te doen, want daar komt het op aan.
't Is een slechte, maar menselijke eigenschap, dat goede voornemens dikwijls niet tot uitvoering komen, maar laten we nu even afspreken, dit nu wel eens en wel direct te doen.

Men neme een girobiljet of stortingsformulier en vult hierop in het gironummer: 826724. t.n.v. de penningmeester Nijdamstra-Stichting te Sneek; vervolgens het verschuldigde, .w.z. f.4.25 per halfjaar voor lid/abonne's of f.2.- per jaar voor leden-donateurs.
Als dit vandaag nog naar het postkantoor wordt gebracht, is de zaak oké!! Simpler kan het niet.

Zoals U weet zijn de posttarieven per 1 jan. j.l. verhoogd en ook per 1 juli zullen belangrijke tariefwijzigingen plaats vinden.

57
~~57~~

Als per giro-kwitantie per halfjaar over het verschuldigde moet worden beschikt, is U practisch evenveel aan incasso-kosten kwijt, als wat het lidmaatschap per jaar kost. Dan loont het toch zeker wel even de moeite zelf even een (stortings-)formulier in te vullen. U kunt niet vlugger geld verdienen en het bespaart U penningmeester bovendien heel wat werk, om van ergernis maar niet te spreken. Het eventueel benodigde stortingsformulier wordt U bovendien nog toegezonden.

Heel veel dank voor Uw medewerking.

De Penningmeester.

-.-.-.-.-

FAMILIEBERICHTEN.

Verloofd: Wil Nijdam en Bob Rijnen,
24 mei 1964.
Muiderberg, Flevolaan 32,
Amsterdam, Chasséstraat 98 hs.
Gelegenheid tot feliciteren van 15.00 -
17.00 uur, Flevolaan 32, Muiderberg.

Rients Miedema en Diewuکه Nijdam.

geven mede namens wederzijdse ouders, kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking DV zal plaatsinden op woensdag 29 april a.s. 's middags 2 uur te Wilmarsum.

Kerkelijke inzegening in de Geref. Kerk te Lollum door de Weleerw. heer Ds. C.H.v.d.Berg; om 3 uur. Tzum, Voorstraat 4.

Lollum Waaxenserweg 17;
april 1964.

Wouter Dijkstra en Geartje Wijnia

dogge to witten, mei út namme fan har âlden, dat hja fan doel binne te boaskjen op DV tongersdei 14 maeije de middeis 2.45 ûre yn it gritenijhûs to Wommels.

Tsjerklike ynseiniging de jouns 7.15 ûre yn'e Griff. tsjerke to Lollum troch de rju earw.hear ds. C.H. van den Berg.

Takomstich wenplak: Sonnegea, Haedwei 9.

52

De Heer en Mevr. Hukema - de Vries hebben het genoegen
U kennis te geven van het voorgenomen huwelijk van hun
dochter Mattie met de Heer K.L. Nijdam.

Groningen, mei 1964.
Rijnstraat 10a.

De Heer en Mevr. Nijdam - Smit hebben het genoegen
U kennis te geven van het voorgenomen huwelijk van
hun zoon Koos met Mej. M.G. Hukema.

Groningen, mei 1964.
Boerhaavelaan 113.

De voltrekking van het huwelijk zal plaats vinden
Vrijdag 5 juni 1964 om 14.50 uur ten stadhuiuze te
Groningen.

Receptie van 16.30 - 18.00 uur in restaurant Bosch-
huis, Hereweg 95.

Toekomstig adres: Rijnstraat 10a.Groningen.

Tankber en bliid dogge wy tyngde fan de berte fan us
jonkje

JACOB GERBEN.

W. Wijnja.

R. Wijnja-Falkena.

Delft, 11 maeije, 1964.

Vlamingstr. 66.

Tydlik: Diac. huis "Bethel" Delft.

Met dankbaarheid en grote blijdschap geven wij kennis
van de geboorte van een zoon

KLAAS FOKKE.

K. Vleer

N. Vleer -van Goslinga.

Oudega-W 20 mei 1964.

57
-3-

Met grote vreugde en dankbaarheid aan God geven wij U kennis van de geboorte van onze tweede zoon

KEES

die bij het H. Doopsel de namen zal ontvangen

CORNELIS, JOHANNES, MARIA.

L.G.S.M. Vleer.

F.M.H. Vleer-Rompa.

Renneke.

Gelëen, 5 juni 1964.

Henri Hermanslaan 326.

A.E. Nijdam en G. Nijdam-Faber,
dogge mei tankberens en blidens tyngje dat har famkes
Goikje Ann en Anke er in bruorke by krigen hawwe
dy 't wy neame

THOMAS AUKE.

Wommels, 6 juny 1964.

Terp 4.

Bliid en tankber binne wy nou 't ús heit en mem

S. VAN DER LEIJ

EN

J. VAN DER LEIJ - VLEER

op 25 maeije 25 jier troude binne.

Harren bern:

Anne

Maaike

Fokke

Diet.

Elts dy 't harren lokwinskje wol forwachtsje wy dy
middeis yn "De Brug" to De Jouwer, tusken 5 en
uterlik 7 ûre.

De Jouwer, maeijè 1964.

Geart Knolwei 33.

Woansdei 6 maeije sil it 25 jier lyn wêze dat ús
heit en men

BOELE DE VRIES

EN

ANNE DE VRIES- NIJDAM

troude binne

170
-5-

Fokke en Anneke
Hoife.

Tiid to lokwinskjen de jouns fan healwei achten oant
healwei alven bij de Beerte Roardahuzum.

Idaerd, maeije 1964

1924

1964

As God it wil en hja libje, sil it snein 24 maeije, 40
jier lyn wêze dat ús Heit en Men, Pake en Beppe

DIRK WIJNIA
EN
FROUKJE SCHAAP

troud binne.

Skearnegoutum, maeije 1964.

Anna Paulowna: Geartsje

Ophemert: Rients en Meiny Alma.

Skearnegoutum: Ids en Jeltsje.

Dirk en Tsjitske.

Barneveld: Ruurd en Gé, Aalf.

Eltsenien dy't dit bliide barren mei bitinke wol, wurdt
op moandei 25 maeije de jouns fan ôf 7.30 úre yn "Elim"
forwachte.

De Here dankbaar hopen wij 27 mei a.s. met onze gelief-
de ouders en grootouders

TJ. WIJNIA
EN
TR. WIJNIA-HERINGA

de dag te gedenken dat ze 50 jaar geleden getrouwd zijn.

Burgwerd: A.v.d.Pol-Wijnia

G.v.d.Pol.

Midlum: W. Idzinga-Wijnia

Sneek: B.Greidanus-Wijnia

B. Idzinga.

T. Greidanus.

Den Haag: B. Wijnia.

Welsrijp: S. Wijnia

Slootdorp: J.Wijnia

G.Wijnia-Bakker

J.Wijnia-de Jong.

Itens: T.v.Beem-Wijnia

Welsrijp: L.Wijnia.

T.v.Beem.

en klein-kinderen.

Welsrijp, Westerein 25.

59
55

Zaterdag 30 mei a.s. hopen onze ouders en grootouders

R NIJDAM

EN

J. NIJDAM-TWIJNSTRA

zo de Here wil het feit te gedenken dat zij op die dag
50 jaar getrouwd zijn.

Hun dankbare kinderen en kleinkinderen.

Bolsward, mei 1964.

Gasthuissingel 17.

Receptie 's middags van 5 tot 6.30 uur in het Ger.
Centrum.

Zaterdag 30 mei was het 35 jaar geleden, dat onze lieve
ouders en grootouders

JAN JOH. BANGMA EN

WIETSKE G. JANSMA

zijn getrouwd.

Akkrum: Maria.

Amsterdam: Tjerkje en Luc,

en kleine Maria Wietske.

Akkrum Kleasterwei 1. Mei 1964.

Woensdag 3 juni a.s. hopen onze kinderen

P. BRINKS EN

H. BRINKS VAN ES

Hun 25-jarige echtvereniging te herdenken.

Kosterijweg 22. Eelde, Mei 1964.

Hun ouders:

D. BRINKS EN

M. VAN ES- NIJDAM.

JUBILEA.

Grouw 1964.

4 mei was het 25 jaar geleden, dat onze leden J. de Groot
en G. de Groot-Jonker man en vrouw werden. 5 mei werd deze
dag herdacht in vreugde en dankbaarheid. Alsnog onze harte-
lijke gelukwensen met deze dag. Wij hopen, dat de familie
De Groot het samen met hun kinderen nog lange tijd erg goed
mag hebben.

6 mei was de fam. de Vries-Nijdam te Idaard 25 jaar getrouwd.
Wij twijfelen er niet aan dat op de bruiloft tot uitdrukking
is gekomen de waardering voor hen beiden. Vanuit onze ge-
meente ook onze felicitaties, mee voor hun kinderen.
10 mei werd op een familiedag in het Theehuis tevens gevierd

de dag waarop de fam. v.d.Wal-Bangma 40 jaar verbonden was door de band van het huwelijk. Onze gelukwensen aan hen en hun kinderen, ja de hele familie. Wij hopen dat het een dag van dankbaar terugzien is geweest. Onze hartelijke gelukwensen.

Voor ons nog onverwacht, voorzien van het H. Sacrament der zieken, is heden van ons heengegaan mijn innig geliefde man en onze zorgzame vader en opa

DANIEL WIELINGA

echtgenoot van Geertruida Vossenbergh, op de leeftijd van 58 jaar.

Léeuwarden, 31 maart 1964, Ahornstr. 8

G.Wielinga-Vossenbergh.

I. Nijdam-Wielinga.

H. Nijdam.

B.P. Wielinga

M.C. Wielinga-Bonga

T. Weiland-Wielinga

P. Weiland

Bep-George

Andre-Antoinette

Henk

Karel

en kleinkinderen.

Heden overleed onze lieve moeder

JOANNA LAMBERTHA NIJDAM-HUISMAN,

weduwe van de Heer R. Nijdam, in de ouderdom van 86 jaar
Weidum, 4 april 1964.

"Nij-Dekama".

Weidum: G.J. Nijdam.

Anjum: J.C. Nijdam.

Sneek: C. Nijdam.

Wagenborgen: H. Nijdam.

De crematie zal plaatsvinden woensdag 8 april a.s. om 10.00 uur in het crematorium te Groningen.

5-61.

Nei in moedich droegen lijen is fan ús hinnegien ús ynleave
suster en muoike

SIEP WIERSMA

hja waerd 56 jier âld.

Wiuwert, 16 april 1964.

Itens: S. Bonsma-Wiersma

Th. Bonsma.

Skearnegoutum:

R. Oostra-Wiersma.

Easterwierrum:

J. Nijdam-Wiersma

Lytsewierrum:

T. Hofstra-Wiersma

F. Hofstra

en muoikesizzers.

Heden nam de Here vrij plotseling tot Zich mijn geliefde
schoonzuster

ANNA HILLECHINE WIJNIA-KAMP

74 jaar oud.

"Mijne tijden zijn in Uwe hand".

A. Wijnia-Eisma.

Nw. Sint Anthony Gasthuis.

Leeuwarden, 11 juni 1964

Hierbij betuigen wij U onze hartelijke dank voor de deel-
neming, ondervonden na het overlijden van onze lieve man,
vader, behuwd- en grootvader.

MEINE WIENIA

B. Wienia-de Jong

kinderen en kleinkinderen.

Lemmer, mei 1964.

17 april 1964

Paard en 11 kalveren omgekomen

AKKRUM- Gistermiddag 16.4 omstreeks half zes brak brand uit
in de schuur van de boerderij- bekend onder de naam "Spûk-
mounle" - van de heer Joris Wijnja aan de Feansterdyk 22.
De brandweer van Akkrum, die zeer spoedig ter plaatse was,
was het vuur binnen twintig minuten meester. Desondanks kon
niet worden voorkomen, dat de schuur totaal afbrandde, waar-
door het zich in de schuur bevindende vee- één paard en elf
kalveren- is omgekomen.

Het vee in de stal kon met behulp van personeel van de UTD-

fabriek en van anderen onder wie een passerende wegenwacht tijdig naar buiten worden gebracht. De veestal en het woonhuis zijn behouden gebleven. De familie Wijnja werd ook reeds in de zomer van 1955 door brand getroffen. Dezelfde schuur brandde toen ook af. Over de oorzaak van de brand is nog niets bekend. De boerderij was verzekerd.

Prachtig succes van jong dirigent.

Wie enigszins bekend is in de wereld der muziek en ook onder haar beoefenaars persoonlijke contacten kon leggen, weet ook dat onder bovengenoemden de fam. Nijdam een woordje meespreekt. Wij kennen er bekende directeuren als R. en J. Nijdam, de laatste helaas momenteel door ziekte uitgeschakeld, doch gelukkig goed op weg naar algeheel herstel, maar ook bij de leden van het Frysk Orkest bevinden zich Nijdams. De muziek zit deze familie in het bloed. Dat blijkt ook al weer bij een zoon van de Heer Jelle Nijdam, die thans in de provincie Noord-Holland woont en werkt en er ook reeds zijn corpsen vond. Vroeger was de Heer Nijdam Jr. o.a. een tijdje dirigent van een muziekcorps te Idskenhuzen. Tijdens de Pinksterdagen nam hij met zijn beide corpsen deel aan een muziekconкурс te Garderen (Geld.) Hij legde o.m. beslag op een le prijs met lof en het hoogste aantal punten over beide concoursdagen. Een klinkend succes!!

't OLD LANDSCHAP' ~~III~~

(vervolg)

Interessant, maar ook ontdekkend, zo klein, zo tochtig zo primitief, zo gespeend van alle comfort, deze menselijke stulpen waren!

En nu de humor van de folklore: men zette ze vaak wel in één nacht, de jongelui van het dorp, bruidspaars, vriendschaar zorgden er nl. voor, dat de jonggehuiden hun onderdak kregen en dan bij wijze van eerbetoon en burenplicht. Even met z'n allen! Steen kwam er niet aan te pas. Wat takken en hout en plaggen. Alleen het huis van de Vervener, één respectabele autoriteit, had een lage stenen onderbouw van een kleine meter en was tevens een ietsje ruimer. "Hoe konden die mensen daarin wonen, als in gezinsverband?" zo komt de vraag op bij de bezoeker, de welvarende bezoeker van onze tijd! Ja, maar wie zal zeggen, hoeveel

geluk daar nochtans heeft kunnen wonen, geluk, gevat in de sferen van samen doorleven, de armoe, 't gemis? Toch blijft het antwoord: het had meer, veel meer kunnen zijn! Boven dit, we mogen nooit voorbijzien, dat ook de behoeften veel minder waren. Maar het meest zal bij de Christenen uit de dagen, de troost en de levensvrede zijn geput, uit de rust van het geloof, in een Hemelse Vader, die ondanks het sobere bestaan, nog zoveel zegeningen en weldaden schenken kan, een rust die de onrust stilt, met een kracht, die alle begrip te boven gaat! Wil ik nu weer proberen mooi te maken, en de onvree sussen met een wisseltje op de eeuwigheid? Geenszins, mijn waarde lezer. Ik moet U zeggen: het zien van armoe maakt mij verlegen. Toen ik in de crisisjaren onderwijzer was in een kleine friese stad, heb ik wel eens gebrek aanschouwd. En het maakte mij confuus. En ik hielp ook wel, op mijn manier. Maar het gaf zo weinig. Een gevoel van onmacht en onbehagen kwam over mij. En dan zei ik bij mezelf: dat moest toch eigenlijk niet zo zijn. Er hapert iets aan het sociaal aspect. Daarom verheugt het mij bijzonder, dat er meer begrip ontstaan is voor de nood van anderen. En ik ben blij, dat er na de oorlog de economisch-sociale opbloei gekomen is. Het stemt een mens, niet in het minst de christenmens, tot voldoening en dankbaarheid. Wel moet ik eerlijkheidshalve hierbij vermelden, dat al deze maatschappelijke vooruitgang en welvaartsbloei, de mens niet innerlijk veranderd heeft. Ja, is het niet heel vaak zo, dat hij er religieus en moreel minder op is geworden? Ook deze niet te weerspreken waarheid, in de statistieken vastgelegd, kan mij zo somber stemmen. Immers het is de wil van de grote weldoener niet geweest. Zo heeft zowel de armoe (Drenthe, de arme friese heide) als ook overdaad (onze westerse welvaartswereld) grote en negatieve risico's. Daarom; de bede zij: "Heer, geef mij het brood des bescheidens deels". En dan behoeft dat deel nog geen gelijk deel te zijn. God is een God van verscheidenheid en alle eenvormigheid is Hem vreemd en onwelgevallig. U vergeve mij deze korte m.i. noodzakelijke verklaring. Ze sluit zo nauw aan bij de realiteit der dingen. Wanneer we meten met de maat van geloof en dankbaarheid, dan blijft ook Drenthe beneden de maat, en vooral wat betreft het zandgedeelte. Hier is men zelfs vervallen tot een areligieuze levenshouding. Met name trekt de Hondsrug van Noord tot Zuid, een zwarte streep van onkunde en apathie aangaande de fundamentele inhouden van het Christe-

~~60~~ 67

lijk geloof. En de vraag is, in hoeverre zal de armoë hierop van invloed zijn geweest! Dezelfde vraag, die men voor Zuid-Oost-Friesland stellen mag. Ook daar die droeve devaluatie, waardoor een Domela Nieuwenhuis zo'n groot succes hier boeken kon. Maar bij die vragen bedenke men altijd dit: de mens niet enkel product van omstandigheden, maar evenzeer en nog sterker spelen erfelijke factoren een rol, alsmede, de suggestieve en indringende invloeden van buiten af, die een destructieve werking kunnen hebben, op het wonderlijk samenstel van ons mens zijn. En zo zal ook de Drenth, door al deze en meer andere bijfactoren geworden zijn, die hij heden ten dage is. Maar onder dit alles, en ondanks dit alles, geloven wij ook voor hem, in de liefdekracht van Christus, die ook voor Drenthe in de wereld kwam, om de Drenth zalig te maken. En laat me voor heden de pen mogen neerleggen in dit geloof.

Valthe.

W. Wijnia.

DE AARDAPPEL

Er is een tijd geweest, dat de aardappel in ons land niet bekend was. Hij deed hier zijn intrede in het midden van de zestiende eeuw.

Eerst omstreeks 1750 werd hij algemeen voedsel voor het volk. Voor die tijd gebruikte men als middagmaal graankost, bieten, erwten en bonen. Columbus, de ontdekker van Amerika, bracht grote landstreken onder de heerschappij der Spanjaarden. Verschillende vreemde zaken, waaronder aardappelen, werden zodoende in Spanje bekend en daar wij toen in betrekking stonden met Spanje, ook hier.

Lang duurde het voordat de aardappel als volksvoedsel ingang vond. Zelfs in 1750 joeg de vrouw van de Haarlemse Burgemeester Guldewagen haar keukenmeid de deur uit, omdat deze buiten haar weten aardappelen in huis gebracht had. In 1790 zette men grote ogen op, toen in de Vijzelstraat te Amsterdam een winkel werd geopend, waar niets dan aardappelen werden verkocht. Na dien tijd nam de aardappelteelt verbazend toe. Thans is hij op de tafel van rijken zowel als van armen te vinden. Men onderscheidt in hoofdzaak drie soorten. De tafelaardappelen zijn de beste; dan volgen die, welke men gebruikt voor veevoeder en eindelijk de fabrieksaardappelen.

De voorzitter.